

ЗАГРОЗА СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ДЛЯ МОЛОДІ В РЕАЛІЯХ СУЧАСНОГО СЬОГОДЕННЯ

Опара Н. М.

кандидат сільськогосподарських наук, професор кафедри механічної та електричної інженерії Полтавського державного аграрного університету

Події 24-го лютого 2022 року назавжди змінили життя нашого народу.

Військовий стан, в якому країна живе вже понад три роки висуває багато нових безпекових питань, які необхідно якнайшвидше вирішувати. І мова іде не тільки про збереження життя і здоров'я громадян, про підтримку їх ментального здоров'я. Особливо вразливою категорією є підлітки і молодь.

Нестабільність і лабільність психіки цієї групи населення створює певні умови для впливу на неї ворожих інформаційних ресурсів. Росіяни залучають нашу молодь до здійснення диверсій та терористичних актів. Основною метою цього є дестабілізація ситуації в нашій країні, створення ілюзії «внутрішнього спротиву».

Вже з початку цього року СБУ викрила понад 50 підлітків, яких намагалися залучити до вище перелічених дій. Основна загроза цих дій з боку ворога – ліквідація виконавців диверсій та терактів. Таким чином у березні цього року в Івано-Франківську було ліквідовано двох підлітків.

11-го березня біля залізничного вокзалу міста пролунали вибухи. Загинув завербований російськими спецслужбами 17-річний хлопець. Агентами росії виявились двоє місцевих неповнолітніх 15 та 17 років, які були завербовані рф через телеграм-канали у пошуку «легких грошей».

За даними проведеного слідства, за обіцяні гроші за інструкцією російських кураторів хлопці виготовили саморобну вибухову речовину та два вибухові пристрої. Коли виконавці транспортували все це до однієї з цілей, він був дистанційно приведений в дію. Подібні інциденти траплялися в різних регіонах країни. Підлітки стають частинами терористичних схем, виконуючи смертельно небезпечні завдання. Все частіше ці випадки закінчуються летально.

Випадок в Івано-Франківську не є поодиноким. У січні до атаки на військових на Київщині був залучений 16-річний хлопець. В цьому ж місяці 16-річній дівчині було дано вказівку підірвати вибухівку у Житомирі й вбити наряд поліції.

На початку лютого 2025 року 15-річний підліток доставив саморобний вибуховий пристрій до військової частини Національної гвардії. В лютому в Житомирі був затриманий 16-річний школяр, який мав залишити вибухівку біля «Алеї слави». 14 лютого у Миколаєві до вибуху виявилися причетними двоє дітей. Як з'ясували співробітники СБУ до вибуху біля ТЦК в Кам'янці-Подільському виявився причетним 17-річний студент. До атаки на поліцію на Буковині був залучений 17-річний хлопець. В березні такі випадки траплялися на Харківщині та Чернігівщині.

Подібні «пропозиції» надходять підліткам після того як, наприклад, публікують інформацію про пошук роботи.

Вербувальниками російських спецслужб використовуються всі доступні канали комунікацій: Viber, ігрові платформи, сайти знайомств і пошуку роботи, соціальні мережі, Telegram. На цих платформах ретельно відстежуються люди із залежностями, кредитами, з психічними проблемами, фінансовими труднощами.

Останнім часом фіксувалися випадки, коли вербувальники видавали себе за потенційних партнерів у романтичних стосунках і поступово схиляли своїх жертв до участі у диверсіях.

«Гачок» на який потрапляють жертви російських вербувальників – гроші. У більшості з тих, хто був завербований російськими спецслужбами не було жодної ідеологічної мотивації – це категорія людей, що мають фінансові проблеми і хочуть досить швидко заробити.

У випадку відмови від виконання завдань, що надійшли від російських вербувальників починаються залякування, психологічний тиск та шантаж. Частіше всього у тенета ворога потрапляють ті підлітки, які не мали в своєму найближчому оточенні людини, якій могли б довіритися.

Які ж поради дають фахівці стосовно розпізнавання спроб вербування: залякування; маніпуляції; обіцянки хорошого заробітку без жодних зусиль; переконання, що «ніхто не дізнається», і що «нічого страшного тут немає»; передача інформації; психологічний тиск; фотографування певних об'єктів, переважно критичної інфраструктури; фотографування пересування військових; шантаж.

Окремо треба звернути увагу на емоційні, поведінкові та соціальні ознаки: поява значних сум грошей невідомого походження; раптова скритність; різка зміна поведінки; таємне листування; таємні розмови.

Після цього російські куратори зв'язуються з ними та вимагають зробити антиукраїнські написи біля ТЦК, підпалити автомобіль, поліцейське відділення, релейну шафу «Укрзалізниці», трансформатор, або будь-які інші об'єкти. Здебільшого підлітки та молодь погоджуються на дані кроки лише заради грошей, не усвідомлюючи реальні наслідки.

Національна поліція України впроваджує системну роботу із запобігання втягнення молоді та підлітків у протиправну діяльність. Особлива увага приділяється питанням кібер-загрозі та онлайн-безпеки.

Для ювенальних інспекторів запроваджені спеціальні онлайн-тренінги з наступних тем: «Захист дітей в цифровому середовищі: ризики, алгоритми, профілактика», «Навчай і захищай: ефективна профілактика в роботі ювенальних поліцейських для захисту дітей від насильства в кіберпросторі», «Попередження насильства щодо дітей в Інтернеті».

У випадку, коли є підозра на вербування необхідно зберігати наступну інформацію: групи, контакти, листування, інші докази. Варто зробити знімок з екрана. Терміново звернутися до Національної поліції України за номером «102». У найближчому відділі поліції написати заяву про вчинення правопорушення. Звернення також можна надсилати на електронну адресу Національної поліції України: pg.npu@police.gov.ua. Можливо звернення до телеграм-каналу Ювенальної превенції України: <https://t-me/juvenilepolice>. Доцільно використовувати чат-боти «UNSEE» (https://t-me/Unsee_nebot) або

«Спали ФСБшника» (https://t-me/spaly_fsb_bot).

Також існує спеціальна форма для зворотного зв'язку, яку можна заповнити на сайті кіберполіції: ticket.cyberpolsce.gov.ua.

В світі останніх подій було ініційовано проведення у школах уроків із запобігання вербування підлітків, тренінгів з кібербезпеки для учнів старших класів. До підлітків та молоді обов'язково повинна бути доведена інформація, що підпали державних установ, майна Збройних Сил України, мінування – це диверсія або тероризм. І за ці злочини передбачена сувора кримінальна відповідальність для неповнолітніх.

Серед необхідної важливої інформації треба повідомити, що якщо Вам чи Вашим російські куратори пропонують «просто занести пакунок» за гроші до будь-якої офіційної адміністративної будівлі необхідно терміново повідомити у чат-бот СБУ (t-me/spely_fsb_bot) і надати всю відому Вам інформацію про особу, яка намагалася Вас завербувати.

Під час інтерв'ю журналістам історик та пластун Юрій Юзич висловив думку, що однією із причин вербування українських дітей російськими спецслужбами є недостатня залученість підлітків і молоді до різноманітних, сучасних молодіжних рухів.

За оцінками фахівців в нашій країні більше 95% підлітків є соціальними егоїстами. Навіть негайна заборона Телеграм та Тік-Ток в нашій країні лише призупинить процес і легку вербовку. Але треба започатковувати створення великих національних молодіжних мереж у сотні тисяч дітей.

Другою небезпечною загрозою, що з'явилася на тлі російсько-української війни є розповсюдження в Україні представників російського руху «Приватна військова компанія» (ПВК) Редан». Соціальними мережами поширюється відео з сутичками між підлітками у Івано-Франківську, Житомирі, Києві, Львові, Одесі, Харкові. 27 лютого цього року в Харкові було затримано 245 учасників масового заходу. Серед них – 149 хлопців та 66 дівчат. У них було знайдено 17 газових балончиків, кастетів, ножів.

У Національній поліції України вважають, що провокуванню масових

бійок серед молоді та підлітків – це спроба пропагандистів ворога провести чергову інформаційно-психологічну операцію та використати дітей для дестабілізації внутрішньої ситуації в Україні.

Сучасна війна перемістилась з поля бою в інформаційний простір і у мирні міста. Для знищення України ворог не цурається будь-яких методів та спроб. Для цього в першу чергу використовують молодь і підлітків.

Українська аніме-спільнота поки що не створила власної ідеології, яка б передбачала щось круте в очах нашого підростаючого покоління. Група «Реден» пропонує ідею, яка допомагає зануритися у романтичне довоєнне життя, має певну символіку (одяг з павуком та цифрою 4), концентрується на розбірках офників та нефорів в естетиці аніме.

За даними СБУ, майже п'ята частина завербованих російськими спецслужбами в Україні, є неповнолітні (22%). Ці люди легше піддаються психологічним маніпуляціям, тому, що молодь не здатна повною мірою оцінювати наслідки своїх дій, а залежним гроші потрібні за будь-яку ціну. В травні минулого року активізувалися диверсії на залізниці та підпали автотранспортних засобів ЗСУ.

А вербовка молоді, в тому числі дітей для організації вибухів, почалася з початку цього року. Наймолодшим виконавцям всього 13 років. Існує низка причин, через яку підлітки погоджуються співпрацювати з ворожими агентами: матеріальна вигода; психологічні прийоми маніпулювання на відчутті пригод; романтизація злочинності; шантаж.

Національною поліцією і Службою безпеки України ініційована загальнонаціональна інформаційна компанія «Спали «ФСБшника», яка спрямована на протидію вербуванню молоді російськими спецслужбами та запобіганню диверсіям, підпалам, терористичним актам.

За майже три з половиною роки гібридної війни проти України російські спецслужби не гребують нічим. Останні півтора роки досить небезпечним стало активне вербування нашої молоді та підлітків для виконання диверсій, інформаційних злочинів. Ворог при вербуванні цієї категорії використовує їх

вразливість та недосвідченість. Шляхом активного моніторингу месенджерів та соціальних мереж ворог шукає потенційні мішені для здійснення своїх підступних планів.

Російські вербувальники намагаються встановити контакт з українськими підлітками за допомогою спілкування на популярних платформах. Підліткам пропонують виконати нібито безпечні завдання (приготувати страву за рецептом, забрати пакунок з одного місця і перенести до іншого). Втершись до дитини в довіру, поступово вербувальники залучають її до виконання більш небезпечних завдань.

Українськими спецслужбами були зафіксовані випадки коли конфіденційна інформація була отримана через «злом» мобільних телефонів, або підлітків залучали до виготовлення вибухових саморобних пристроїв.

Окрім диверсії відомі випадки залучення підлітків для антисемітських провокацій. Українських школярів віком 13-17 років у радикальних Telegram - каналах закликали до здійснення актів вандалізму на єврейських кладовищах і меморіалах у різних областях нашої країни (Вінницька, Дніпропетровська, Житомирська, Львівська). За мету російські куратори ставили посіяти міжнаціональну ворожнечу.

Підліткам і їх батькам важливо знати, що відповідно Кримінального кодексу України, вчинення державної зради, диверсії чи терористичного акту карається позбавленням волі на строк до 15 років або довічним ув'язненням з конфіскацією майна.

В нашій країні кримінальна відповідальність дітей має чіткі вікові межі. У Кримінальному кодексі України, стаття 22, визначено, що діти 14-16 років несуть кримінальну відповідальність лише за тяжкі злочини, а підлітки від 16 років – несуть відповідальність за всі скоєні злочини. До особливо небезпечних злочинів віднесені: вимагання; жорстоке поводження з тваринами; згвалтування; грабежі; крадіжки; посягання на життя правоохоронців чи суддів; пошкодження транспорту та шляхів; розбої; тяжкі тілесні ушкодження; умисні вбивства; хуліганство.

Згідно з частиною 3 статті 11 Кримінального кодексу України громадяни нашої країни, які не вчинили злочинних дій на виконання завдань іноземних спецслужб і добровільно повідомили про це органи державної влади, звільняються від кримінальної відповідальності.

Що треба знати підліткам з питань запобігання вербування іноземними спецслужбами: будуйте довірливі відносини з батьками; не відповідати на підозрілі повідомлення у соцмережах та соціальних мережах; не вступати в контакт з вербувальниками; не вступати в розмови з незнайомими, які пропонують легкі заробітки.

Що треба знати батькам з питань запобігання вербування їх дітей іноземними спецслужбами: контролювати дотримання дітьми комендантської години; максимально розповідати про небезпеку «співпраці» з ворожими вербувальниками; навчати розпізнавати негативні маніпуляції, щоб захистити власну родину, дітей від серйозних наслідків; наголошувати на необхідність відразу повідомляти дорослих про спроби контакту незнайомців, що схиляють до здійснення неповнолітніми протиправних дій; обговорення з дітьми небезпеки онлайн-спілкування з незнайомцями; регулярно слідкувати за колом інтернет-знайомств та онлайн-активністю своїх дітей; увага до он-лайн активності своїх дітей.

Законодавчою базою України покарання для дітей за вище перелічені види злочинів пом'якшується, але фінансова та юридична відповідальність перекладаються на батьків чи опікунів.

В цьому випадку на батьків покладена адміністративна відповідальність за протиправні дії дітей, відшкодування завданих збитків. Всі ці дії можуть призвести до пильної уваги соціальних служб стосовно батьків.

Всім нам треба пам'ятати, що вербування українських підлітків російськими спецслужбами несе реальну загрозу національній безпеці України.

Завербовані ворогом діти ризикують не тільки провести довгі роки свого життя за ґратами, але й втратити життя. здоровий скептицизм щодо «легких грошей», критичне мислення та поінформованість допоможуть молоді та

підліткам уникнути смертельних пасток російських спецслужб.

Список використаних джерел:

1. Інформаційний ресурс: <https://surl.li/vawqln>
2. Інформаційний ресурс: <https://surl.li/ooscqt>

ВПЛИВ ПРОФЕСІЙНОГО СТРЕСУ НА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ПРАЦІВНИКА

Дрожчана О. У.

старший викладач кафедри механічної та електричної інженерії Полтавського державного аграрного університету

В останні роки особлива увага приділяється проблемі впливу специфіки професійної діяльності на стан здоров'я працівника організації, чия робота тісно пов'язана із спілкуванням, взаємодією з людьми та інтенсивним і емоційно напруженим робочим графіком. Сучасні організації прагнуть оперативної взаємодії з потенційними клієнтами, багато компаній примушують співробітників тримати постійний зв'язок із клієнтами, у будь-який час дня відповідати на їх запити, виконувати їх прохання та швидко реагувати на питання. Багато працівників залишається на роботі у позаурочний час, прагнучі швидко і оперативно виконати замовлення. Роботодавці часто ігнорують прохання працівників дотримуватись графіку робочого часу.

Внаслідок чого у багатьох працівників розвивається почуття тривоги, багато працівників починають чинити опір, висловлюють своє невдоволення, але, натикаючись на нерозуміння з боку керівництва, починають відчувати моральне, психологічне виснаження [2]. У таких працівників найчастіше спостерігаються різні психічні та фізіологічні реакції на досить широке коло професійних ситуацій, які є наслідком професійного стресу. Проблема професійного стресу – бич нашого часу. Тому велика увага приділяється дослідженню психологічного здоров'я та безпеці на робочому місці. Адже погане психосоціальне здоров'я та безпека, професійний стрес, вигорання позначається не тільки на психологічному стані людини, негативно впливає і на